

Sygn. akt III Ca 2034/13

POSTANOWIENIE

Dnia 8 maja 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Henryk Brzyżkiewicz

Sędziowie: SO Magdalena Balion - Hajduk (spr.)

SO Barbara Braziewicz

Protokolant Wioletta Matysiok

po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2014 r. na rozprawie sprawy

z wniosku Z. G.

z udziałem U. G.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji obu stron

od postanowienia Sądu Rejonowego w Żorach

z dnia 11 września 2013 r., sygn. akt I Ns 148/12

postanawia:

- 1. z apelacji wnioskodawcy zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie 9 w ten sposób, że zasądzić od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawcy kwotę 500 (pięćset) złotych tytułem zwrotu kosztów sądowych;**
- 2. oddalić apelację wnioskodawcy w pozostałej części;**
- 3. oddalić apelację uczestniczki postępowania;**
- 4. oddalić wniosek wnioskodawcy o zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego.**

SSO Barbara Braziewicz SSO Henryk Brzyżkiewicz SSO Magdalena Balion - Hajduk

Sygn. akt: III Ca 2034/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 11 września 2013r. Sąd Rejonowy w Żorach ustalił skład majątku wspólnego wnioskodawcy Z. G. i uczestniczki postępowania U. G. w postaci prawa odrębnej własności lokalu mieszkalnego położonego w Ż. na Osiedlu (...), ujawnionego w księdze wieczystej prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Żorach KW nr (...), o wartości 134.268zł, prawa własności ruchomości w postaci kompleksu meblowego i aneksu kuchennego, o wartości 6.000zł, o łącznej wartości 140.268zł, ustalił, że udziały wnioskodawcy i uczestniczki postępowania w ich majątku wspólnym są równe, wartość nakładów wnioskodawcy z jego majątku osobistego na majątek wspólny z uczestniczką postępowania ustalił na 10.852,10zł, wartość nakładów uczestniczki postępowania z jej majątku osobistego na majątek wspólny z wnioskodawcą na 4.804,96zł. Sąd Rejonowy dokonał podziału majątku wspólnego

wnioskodawcy i uczestniczki postępowania, w wyniku którego na rzecz uczestniczki postępowania U. G. przyznał prawo odrębnej własności lokalu oraz prawo własności ruchomości, zasądził od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawcy Z. G. kwotę 77.815,90zł tytułem spłaty należnego wnioskodawcy udziału w majątku wspólnym oraz rozliczenia nakładów, płatną w terminie czterech miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia wraz z odsetkami ustawowymi w razie uchybienia w terminie płatności, nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Żorach od wnioskodawcy i uczestniczki kwoty po 823,25 zł od tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych, ustalił, że wnioskodawca i uczestniczka postępowania ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

Sąd Rejonowy ustalił, że wnioskodawca i uczestniczka postępowania zawarli związek małżeński 09.02.1980 r. w Ż.. Ich małżeństwo zostało rozwiązane przez rozwód wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodka Zamiejscowego w Rybniku z dnia 1 grudnia 2010r., prawomocnym z dniem 23 grudnia 2010 r., sygn. akt II RC 1376/10. W wyroku tym nie orzeczono o sposobie korzystania ze wspólnego mieszkania stron.

Pierwotnie, na podstawie przydziału nr 115/82 z dnia 27 stycznia 1982r. lokalu mieszkalnego położonego w Ż. na Osiedlu (...), wnioskodawca uzyskał spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu. Wysokość wkładu mieszkaniowego przypadającego na spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego wynosiła 39.300zł (przed denominacją). Następnie, na podstawie umowy ustanowienia odrębnej własności lokalu i przeniesienia własności lokalu z dnia 5 października 2007r. zawartej w formie aktu notarialnego sporządzonego przez notariusza T. P. z kancelarii notarialnej w Ż., Rep. A nr 12532/2007, wnioskodawca i uczestniczka postępowania nabyli na warunkach wspólności ustawowej prawo odrębnej własności ww. lokalu mieszkalnego

Z mieszkania oraz ruchomości stanowiących jego wyposażenie korzysta wyłącznie uczestniczka postępowania. Wnioskodawca nie mieszka w tym lokalu od grudnia 2010r., natomiast na mocy wyroku Sądu Rejonowego w Żorach z dnia 3 kwietnia 2012 r., sygn. akt II K 787/10, na podstawie art. 72 §1 pkt 7b k.k. został on zobowiązany do opuszczenia lokalu zajmowanego z uczestniczką postępowania.

Środki na część wkładu mieszkaniowego przypadającego na przydzielone pierwotnie spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, w wysokości 30.000zł przekazała w drodze darowizny dla wnioskodawcy jego matka A. G.. W dniu 21 września 1981r. rodzice wnioskodawcy J. i A. G. sprzedali za kwotę 30.000zł nieruchomość położoną we wsi Ś. gmina W., o powierzchni 1 ha 48 arów.

W okresie od grudnia 2010 r. do czerwca 2013 r. łączna kwota opłat za używanie lokalu mieszkalnego położonego w Ż. na Osiedlu (...) (z wyłączeniem opłat za zużyte media) wyniosła 6.340,39zł, zaś mieszkanie nie było obciążone niedopłatą. W tym czasie wnioskodawca uiścił kwotę 1.535,43zł. Z zestawienia należnej kwoty wpłaty z wpłatami dokonanymi przez wnioskodawcę wynika, że uczestniczka postępowania w tym czasie uiściła kwotę 4.804,96zł.

Wnioskodawca zamieszkuje w hotelu (...), za co płaci 570,00 zł miesięcznie. Utrzymuje się z emerytury w wysokości 1.800zł netto miesięcznie.

Uczestniczka postępowania otrzymuje wynagrodzenie za pracę w wysokości 2.600zł netto miesięcznie, do czego dochodzą czasem nadgodziny w kwotach 200 - 300zł miesięcznie; uczestniczka postępowania zamieszkuje wspólnie z dorosłym synem Ł..

Sąd Rejonowy, powołując się na art. 567, art. 684 k.p.c. i 212 § 2 k.c. oraz art. 215 §2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze obowiązującym w zakresie ustalenia zakresu praw nabytych, uznał, że lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego stanowiło składnik majątku wspólnego albowiem wnioskodawca i uczestniczka postępowania nabyli je w drodze przydziału wydanego przez spółdzielnię mieszkaniową w czasie trwania małżeństwa. Sąd na podstawie art. 210 k.c. w związku z art. 1035 k.c. i art. 46 k.r.o. przydzielił ten składnik majątku uczestniczce ponieważ wnioskodawca dobrowolnie wymeldował się ze spornego lokalu, zaś wcześniej został przymuszony do jego opuszczenia w związku z nagannym postępowaniem wobec uczestniczki postępowania, jak również przez wzgląd na okoliczność, że z lokalu tego wraz z jego wyposażeniem uczestniczka postępowania korzysta od prawie trzech lat. Sąd Rejonowy na podstawie

art. 45 §1 k.r.o., art. 567 §1 k.p.c. w związku z 686 k.p.c., zgodnie z art. 46 k.r.o. rozliczył poniesione wydatki i nakłady poczynione z majątku wspólnego na majątek osobisty.

Darowizna kwoty 30.000zł (przed denominacją), dokonana na rzecz wnioskodawcy przez jego matkę, przeznaczona na wkład mieszkaniowy na wspólne spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu stanowi nakład z majątku osobistego wnioskodawcy na majątek wspólny z uczestniczką postępowania. Sąd Rejonowy dokonał waloryzacji tej kwoty, uznając że niewłaściwe byłoby przyjęcie wcześniej stosowanych w judykaturze modeli waloryzacji odnoszących się do proporcji pomiędzy wysokością wkładu mieszkaniowego oraz wkładu budowlanego, a to przez wzgląd na fakt, że spółdzielcze lokatorskie prawo do wspólnego lokalu mieszkalnego nie zostało przekształcone w spółdzielcze własnościowe prawo z równoczesną dopłatą różnicy pomiędzy wymaganym wkładem budowlanym a wpłaconym już wkładem mieszkaniowym, co pozwoliłoby na zrelatywizowanie wartości dokonanych wpłat w stosunku do aktualnej wartości prawa odrębnej wartości lokalu. Biorąc pod uwagę okoliczność, iż kwota wkładu mieszkaniowego przypadającego na spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego odpowiadała jedynie części swobodnie ustalonej przez spółdzielnie mieszkaniowe wartości wkładu budowlanego przypadającego na spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego, niedopuszczalnym było przyjęcie, że odpowiednikiem kwoty wpłaconej na poczet wkładu mieszkaniowego jest aktualna wartość rynkowa prawa odrębnej własności tego lokalu. Realna wartość wpłaconego podówczas wkładu mieszkaniowego (39.300zł przed denominacją) stanowiła 3,3789 przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w tym czasie, zaś część wpłacona przez wnioskodawcę ze środków z uzyskanej darowizny (30.000zł przed denominacją) stanowiła 2,579 przeciętnego wynagrodzenia w tym czasie. Jako właściwe kryterium waloryzacyjne Sąd Rejonowy przyjął kryterium oparte na wynagrodzeniu miesięcznym. Odnosząc to do dzisiejszych realiów, przy założeniu, że odpowiednikiem przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia pracowników w gospodarce uspołecznionej jest przeciętne wynagrodzenie miesięczne, którego wysokość - zgodnie z treścią Obwieszczenia Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 9 sierpnia 2013 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w drugim kwartale 2013r., M.P. Z 2013 r., poz. 672 - wynosiła 3.612,51zł, zwaloryzowana kwota wpłacona przez wnioskodawcę na poczet wkładu mieszkaniowego i stanowiąca zarazem równowartość jego nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny z uczestniczką postępowania wynosi 9.316,67zł. Do kwoty tej dodać należy kwoty uiszczone tytułem należnych opłat przypadających na wspólny lokal mieszkalny, tj. 1.535,43zł, co łącznie daje 10.852,10zł.

Wartość nakładów uczestniczki postępowania na majątek wspólny z wnioskodawcą wyniosła 4.804,96zł, a nakłady te miały postać różnicy pomiędzy wymaganą kwotą należnych opłat za wspólny lokal mieszkalny, a kwotą już uiszczoną przez wnioskodawcę.

Łącznie wartość składników majątku wspólnego podlegających podziałowi wyniosła 140.268zł. Zważywszy na równe udziały wnioskodawcy i uczestniczki postępowania w majątku wspólnym, na każde z nich przypada po 70.134zł. Z uwagi na fakt, że wszystkie składniki majątku wspólnego zostały przyznane uczestniczce postępowania, winna ona spłacić wnioskodawcy taką właśnie kwotę, która powinna zostać zwiększona o wartość nakładów wnioskodawcy z jego majątku osobistego na majątek wspólny w postaci zwaloryzowanej kwoty wpłaconego wkładu mieszkaniowego w kwocie 9.316,67zł, a nadto o połowę uiszczonych przez wnioskodawcę opłat przypadających na wspólny lokal, w kwocie 767,71zł, i pomniejszona o połowę takich opłat poniesionych przez uczestniczkę postępowania, w kwocie 2.402,48zł, co daje do spłaty kwotę 77.815,90zł.

Apelacje wnieśli wnioskodawca i uczestniczka postępowania.

Wnioskodawca zarzucił sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych z zebrany materiał dowodowy polegającą na przyjęciu, że przyznanie składników majątku wspólnego wnioskodawcy stoi w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego i sprawiedliwości, bez uwzględnienia sytuacji osobistej i majątkowej wnioskodawcy i uczestniczki, naruszenie art.45 k.r.o. przez niewłaściwą wykładnię polegającą na przyjęciu, że opłaty czynszowe ponoszone przez uczestniczkę postępowania stanowią nakłady na majątek wspólny, naruszenie art. 567 § 1 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że wartość nakładów poczynionych przez wnioskodawcę na majątek wspólny wynosi 10 852,10zł oraz naruszenie art. 520 § 2 k.p.c. przez jego niezastosowanie.

Wnioskodawca domagał się zmiany postanowienia przez przyznanie składników na wyłączną własność, ustalenie, że poczynił nakłady na majątek wspólny z majątku osobistego w kwocie 107 030,26zł oraz obciążenie w częściach równych kosztami postępowania wnioskodawcę i uczestniczkę oraz zasądzenie od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania odwoławczego, ewentualnie uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania. Skarżący zarzucił, że utrzymuje się wyłącznie z emerytury w kwocie 1600zł, jest zmuszony do zamieszkiwania w hotelu, co wiąże się z ponoszeniem znacznych kosztów, natomiast uczestniczka ma lepszą sytuację materialną, może szybciej i łatwiej uzyskać kredyt na zakup nowego mieszkania, a wnioskodawca nie jest w stanie uzyskać żadnego kredytu, dalej zarzucił, że opłaty czynszowe nie stanowią nakładu uczestniczki na majątek wspólny, gdyż są ekwiwalentem za możliwość zamieszkiwania. Wnioskodawca nie zgodził się też ze sposobem waloryzacji wkładu mieszkaniowego, podnosząc że kwota 39 300zł powinna zostać uznana za wartość lokatorskiego prawa do lokalu, z której wnioskodawca zapłacił 30 000zł tj. 76% wartości prawa i po przekształceniu tego prawa w prawo odrębnej własności lokalu jego nakład powinien wynieść 76% wartości prawa odrębnej własności lokalu.

Uczestniczka postępowania w swojej apelacji zarzuciła naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art.229 k.p.c. poprzez ich nieprawidłowe zastosowanie, polegające na nierozważeniu całości zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, wyprowadzenie sprzecznych wniosków w sposób przekraczający granice swobodnej oceny dowodów przez błędne przyjęcie, że pokrycie wkładu mieszkaniowego w styczniu 1982r. w kwocie 30 000zł nastąpiło z majątku osobistego, a nie z kwoty uzyskanej przez wnioskodawcę i uczestniczkę jako prezent weselny, bezpodstawną odmowę wiarygodności zeznań uczestniczki w tym zakresie, obciążenie uczestniczki spłatą w terminie 4 miesięcy od prawomocności postanowienia. Skarżąca wniosła uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja uczestniczki postępowania nie zasługuje na uwzględnienie, zaś apelacja wnioskodawcy odniosła skutek jedynie w części dotyczącej rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił stan faktyczny w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy oraz prawidłowo zastosował przepisy prawa materialnego, będące podstawą rozstrzygnięcia. Sąd Okręgowy, unikając zbędnych powtórzeń, ustalenia faktyczne oraz ocenę prawną przyjmuje za własne.

Odnosząc się do zarzutów apelacji wnioskodawcy podnieść należy, iż w pierwszym rzędzie Sąd Rejonowy prawidłowo przydzielił składniki majątkowe w postaci prawa odrębnej własności lokalu mieszkalnego i wyposażenia mieszkania uczestniczce postępowania, która mieszka tam z synem sama od 2010r. kiedy to wnioskodawca się wyprowadził. Same twierdzenia apelacji wskazują także na prawidłowość rozstrzygnięcia w tym zakresie, ponieważ jak wskazuje wnioskodawca nie ma on zdolności kredytowej, a jego niskie dochody nie pozwolą mu na spłatę należną uczestniczce postępowania. Tym bardziej zatem to uczestniczka postępowania powinna dokonać spłaty na rzecz wnioskodawcy w możliwie najkrótszym terminie, aby wnioskodawca mógł zaspokoić swoje potrzeby mieszkaniowe. Kolejny zarzut dotyczący tego, iż opłaty czynszowe ponoszone przez uczestniczkę postępowania nie stanowią nakładu na majątek wspólny, a są ekwiwalentem za jej zamieszkiwanie we wspólnym mieszkaniu nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd Rejonowy jako nakład przyjął jedynie te opłaty, które obciążają prawo odrębnej własności lokalu niezależnie od tego czy ktoś w tym lokalu mieszka czy nie. Opłaty te obciążają wnioskodawcę i uczestniczkę postępowania jako współwłaścicieli solidarnie i ich uiszczanie przez uczestniczkę zmierzało do zachowania wspólnego prawa. W przeciwnym razie tak uczestniczka jak i wnioskodawca mogliby swoje prawo własności utracić, zgodnie z postanowieniami ustawy o własności lokali. Nie zasługuje także na uwzględnienie zarzut dotyczący waloryzacji lokatorskiego wkładu mieszkaniowego. Przedstawiony sposób waloryzacji często przyjmowany w orzecznictwie odnosi się do waloryzacji wkładów budowlanych, które stanowią określoną część wartości lokalu. Wkład lokatorski natomiast nie odzwierciedla wartości lokalu, jest ustalany w oderwaniu od wartości p[Rawa, jego wysokość nie była określana ustawowo, ale dowolnie przez spółdzielnie mieszkaniowe, stąd nie można dokonywać waloryzacji

wkładu lokatorskiego w oparciu o wartość prawa własności. Sąd I instancji słusznie uznał, iż jedynym sprawiedliwym miernikiem będzie przeciętne miesięczne wynagrodzenie.

Wnioskodawca domagał się także zmiany orzeczenia w zakresie kosztów postępowania, którymi wnioskodawca i uczestniczka winni zostać obciążeni po połowie. Zasadą w postępowaniu nieprocesowym wynikająca z art. 520 § 1 k.p.c. jest, że każdy z uczestników ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie. W sytuacji gdy ich interesy są sprzeczne zgodnie z art. 520 § 2 k.p.c. sąd może stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów lub włożyć go na jednego z uczestników. W niniejszym postępowaniu Sąd Rejonowy obciążył po połowie uczestników postępowania nieuiszczonymi kosztami sądowymi, natomiast w co do pozostałych kosztów zastosował zasadę z art. 520 § 1 k.p.c. Sąd odwoławczy uznał, iż nie ma powodów aby do rozstrzygnięcia o kosztach stosować dwie odmienne zasady i z uwagi na sprzeczność interesów w oparciu o art. 520 § 2 k.p.c. także pozostałe koszty postępowania przed sądem I instancji rozdzielił po połowie, a co za tym idzie zasądził od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy połowę opłaty od wniosku, zmieniając w tym zakresie na mocy art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zaskarżone orzeczenie.

Nie mogła odnieść skutku apelacja uczestniczki postępowania. Uczestniczka w żaden sposób nie wykazała, że kwota 30 000zł, którą przeznaczono na wkład lokatorski w spółdzielni mieszkaniowej pochodziła z prezentów weselnych otrzymanych przez uczestników. Ocena dowodów w tym zakresie przeprowadzona przez Sąd Rejonowy nie budzi żadnych wątpliwości. O przekazaniu powyższej kwoty w formie darowizny świadczą nie tylko zeznania wnioskodawcy i świadka – jego matki, która tą darowiznę przekazała, ale także umowa sprzedaży nieruchomości, z której te środki pochodziły.

Nie zasługuje także na uwzględnienie wniosek apelacji zmierzający do wydłużenia terminu spłaty na rzecz wnioskodawcy. Należy wziąć pod uwagę sytuację obu stron. Uczestniczka samodzielnie korzysta z majątku wspólnego, ma zaspokojone dzięki temu swoje potrzeby mieszkaniowe. Wnioskodawca jest w trudnej sytuacji materialnej i nie ma swojego mieszkania. Nie może czekać na otrzymanie spłaty przez okres dłuższy niż wynikający z zaskarżonego postanowienia. Byłoby to sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Uczestniczka ma lepszą sytuację materialną, wyższe dochody, a samo postępowanie trwało dwa lata, przez które także powinna czynić odpowiednie przygotowania do spłaty wnioskodawcy skoro do początku domagała się przyznania składników majątku wspólnego na wyłączną własność.

Sąd Okręgowy, mając powyższe na uwadze na mocy art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. orzekł jak w punktach 3 i 4 postanowienia. O kosztach orzeczono na mocy art. 520 § 1 k.p.c., uznając iż w postępowaniu odwoławczym, skoro apelacje wnieśli i wnioskodawca i uczestniczka postępowania i obie apelacje nie odniosły skutku, winni ponieść koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.